

גוט שבת Gut Sábész

17. évfolyam 51. szám • Ára: 330 HUF • כ"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 18:47 • כ"ז אלול תשע"ה • 2015. 09. 11. • פרשת נצבים • Szombat kimenetele: 19:49

Gedáljá böjtje

Az őszi nagyünnepek, Ros Hásáná, Jom Kipur és Szukot között megbújik egy gyásznap, amiről kevés szó esik: Gedáljá böjtje.

Amikor a babiloni király, Nebukonodozor babilóniai király megtámadta Jeruzsálemet, lerombolta a Szentélyt, tömegével mészárolta le vagy hurcolta rabságba a zsidókat, egy kis közösséget hátrahagyott Júdeában.

Az alacsonyabb néprétegekből származó zsidó lakossággal az volt a terve, hogy fenntartják az ország mezőgazdaságát, nem akarta ugyanis sivataggá változtatni a virágzó földet. A hátrahagyott zsidók felügyeletére egy babilóniai helyőrséget telepített az országba és kinevezett egy kormányzót is, Gedálját, Ahikám fiát.

Gedáljá kedves és szelíd ember volt, ugyanakkor ráter-

mett vezető is, aki a régió biztonságának megszilárdítását tekintette elsődleges feladatának, így rávette a hátrahagyott zsidókat, hogy állítsák helyre az ország mezőgazdaságának működését. Ahogy helyre állt a rend és a biztonság, úgy tértek vissza a babilóniaiak elől elmenekült, bujdosó zsidók is, többek között egy Ismáel nevű férfi, aki az utolsó júdeai király családjából származott.

Ismáel irigykedett Gedáljára és merényletet tervezett ellen. Hiába figyelmeztették erre a kormányzót, ő nem tudott ilyen gonoszsgot elhinni Ismáelről. Amikor azonban Ros Hásánái ünnepségre hívta társaival, azok rátámadták és meggyilkolták Gedálját és fogságba ejtették kíséretét. Erre a tragédiára emlékezve böjtölünk Ros Hásáná utáni napon.

Az országban maradt zsidók megrettentek: attól féltek, hogy Nebukonodozor bosszút áll rajtuk így elhatározták, hogy Egyiptomba menekülnek. Jirmijáhu próféta, aki maga döntött úgy, hogy a babilóniai királyi palota helyett Júdeában marad, óvva intette őket, felhívva a figyelmüket arra, hogy biztonságuk csak rövid ideig fog tartani rabszolgaságuk korábbi helyszínén. A prófétának – akit a menekülők magukkal vittek – igaza lett: a zsidók elzüllettek Egyiptomban és áldozatul estek Nebukonodozor seregeinek, akik nem sokkal később megtámadták az országot – ezzel lett teljessé a babilóniak pusztítása a zsidó népen. *A böjt kezdete Budapesten:* szeptember 15. 19.43, *kimenetele:* szeptember 16. 19.35.

Ros hásánái vacsorák

Óbuda: szeptember 13-14.:

Ünnepi kiddus és vacsora:

18.30-tól; 5000 ft/fő/est

Szeptember 13.: Ima a Vasvári Pál utcai zsinagógában 19.00-tól, majd vacsora a Bét Menáchem Gyermekoktatási Központban. 1500 ft/fő

Szeptember 14.: Fiatalok Ros hásánája 18.30-tól a Vasvári Pál utcai zsinagógában. Ima után 30 éves kor alatt ingyenes vacsora a Bét Menáchem központ dísztermében.

További információ és jelentkezés: posta@zsido.com

Újra világhírű kántorok zsinagógáinkban

A tavalyi évhez hasonlóan idén is különleges kántor-ének vezetésével vehetünk részt az Óbudai és a Vasvári Pál utcai zsinagóga újévi imáin. Óbudán *Jehezkél Zorger és fiai* emelik a szertartások hangulatát, a Vasvári Pál utcai zsinagógában pedig *Tzviki Fleishman* teszi teljessé a Nagyünnepeket.

Hittan oktatás az iskolákban

Az EMIH a 2015-16-os tanévben is meghirdeti az általános iskolák számára a kötelező hittan oktatás kereteiben zajló óráit. A hittan programban interaktív, személyre szabott foglalkozásokon ismerkednek meg a gyerekek a zsidó vallással, az ünnepekkel, bibliai történetekkel és a héber írás-olvasás alapjaival.

További információ:

hittan@zsido.com vagy

Szilánk Zsuzsa: 06309903694

Gedáljá pecsétje

Hetiszakasz Hűnek maradni

Szakaszunk – *Nicávim* (5Mózes 29:9–30:20) – leírja, miként gyűjtötte egybe Mózes a nép apraját-nagyját, hogy utolsó figyelmeztetést intézzen hozzájuk: maradjanak hűek Istenhez és Tórájához. Mózes felvillantja a megtérés lehetőségét.

Zsidó világhíradó Menekültek: mit tesznek a zsidók?

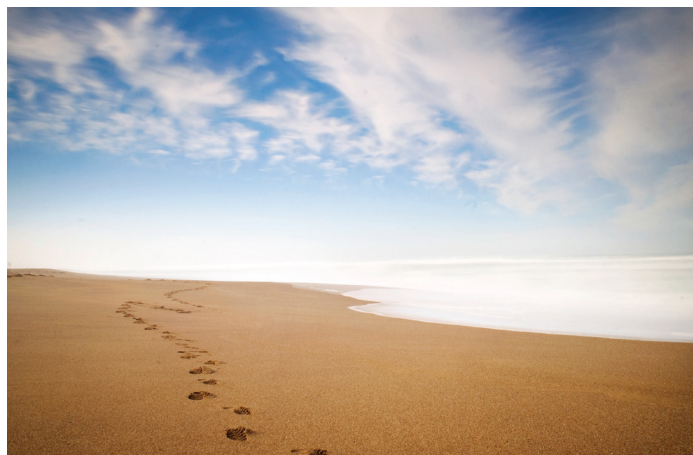
A Magyarországra érkező menekültek megsegítésére 2 millió forint értékű gyógyszer-adományt juttat el az EMIH a segítő szervezeteknek – adta hírül a zsidó.com.

„Függetlenül attól, hogy mit gondolunk a lassan népvándorlás méreteket öltő folyamatokról, emberi és valósi kötelességünk segíteni a bajba jutott embereknek, függetlenül a vallásuktól, származásuktól vagy a nemzetiségüktől” – nyilatkozta az adományozás alkalmából *Köves Szmó*, az EMIH vezető rabbija, hozzátéve, hogy lehetőségeikhez mérten igyekeznek segíteni a menedékkérőkön – „Meggyőződésem, hogy egy ilyen konkrét krízishelyzetben a megértésnek, a szolidaritásnak, az önzetlen segítségnek kell előtérbe kerülnie.”

Az aktuális kérdésekről a Keren Or központban kerekasztal beszélgetést tartottak „Mi legyen a menekültekkel?” címmel, melynek során *Juhász Attila* elemző hiánypótló módon tisztázta a közbeszédben használt, a menedékkérőkkel kapcsolatos fogalmakat és az európai menekültpolitika összeomlásáról is szót ejtett.

A rendezvényen *Oberlander Báruch* rabbi – aki korábban nyilatkozatot tett közzé a téma háláchikus megítéléséről – tartott előadást a zsidó jog és etika nézőpontjából. Mint elmondta, az „idegen” relatív fogalom, és a menekülőket csak akkor lehet elutasítani, ha közvetlen veszélyt jelentenek az ott élőkre: „Először nyisd ki az ajtót, etesd meg! Utána van idő meg tárgyalni, kinek mihez van joga.” – magyarázta a rabbi.

SZÖKÉS A BÖRTÖNBŐL

Egy közismert történet főszereplője, egy bajba jutott ember így kiált fel az Örökkévalóhoz: „Azt ígérted nekem, Istenem, hogy velem jársz az úton, de miért van az, hogy mikor hátránézek, csak egyetlen lábnyomot látok a homokban?” S egy szeretetteli hang azt feleli: „Fiam, azok a nyomok az enyém, karjaimban hordoztalak az úton.”

Ezen a szombaton olvassuk, hogyan lesz majd az előre megígért szétszórás (*gálut*) után, amit éppen elszenvedünk, mikor „az Örökkévaló hazatér”. Figyeljünk, nem azt mondja: „Az Örökkévaló majd hazavisz téged”, hanem azt, hogy Ő is mintegy „száműzetésben” van velünk együtt, a jövőbeli megváltáskor maga is visszatér majd jogos helyére, közös hazánkba.

Magától értetődik, hogy az Örökkévaló követ minket életünk minden lépésében, minden színterén, és nem hagy el, nem utasít el soha egyetlen zsidó embert sem. A teológiai megrendítő magyarázata a fenti versnek nem ez, hanem hogy valamiképpen maga az

Örökkévaló várja és reméli a mi megváltásunkat, amikor Ő maga is „hazatér” majd.

Rabok nem lehetnek szabadok, ha kívülről nem segít nekik valaki. Valakinek be kell csempésnie a reszelőt, megvesztegetni az őrköt, vezetni a szökéshez használt autót. A szétszórásból hazatérni is ilyen. Az Örökkévalóra szorúlkunk, hogy lerontsa a közénk épült gátakat, eltávolítsa a fizikai (antiszemiták, terroristák stb.) és lelki akadályokat (pénzhajhászás, örökös halogatás, véget nem érő viták stb.), hogy olyanok lehessünk, amilyenek lennünk kellene.

Az Örökkévaló elkészítette a menekülés útját, amelyen a száműzetésből, szétszórásból kimenekülhetünk. Meg van nekünk ígérve, hogy az Örökkévaló készen áll, az Ő akarata, hogy megváltson minket, újraegyesüljön velünk, és kézen fogva vezessen vissza minket a természetes létezésünkbe: a szabadságba, ahol igaz és igazi zsidók lehetünk.

*Elisa Greenbaum rabbi
írása nyomán*

Mázl Tov

Gratulálunk *Glitzenstein Sámuel* rabbinak és *Sosinak* valamint *Asaf* és *Heni Samet*nek fiaik, *Saul Mojse* valamint *Nátán* születése és *brit milája* alkalmából!

Velem és a Rebbével történt A REBBE GYERMEKEI

1967-et írtunk, közvetlenül a hatnapos háború után. Éppen hazaérkeztem Clevelandbe (Ohio) a Chábád nőszervezetének gyűléséről, arra, hogy nincs áram. A férjem mondta, hogy új szomszéd költözött velünk szembe, aki villanszerelő. Gondoltam, megkérem, segítsen.

Az új szomszéd éppen a füvet nyírta. Megszólítottam: „Igazán örülök az új arcoknak az utcánkban... A férjem mondta, hogy ön villanszerelő, talán tudna segíteni?” Azt mondta, tud. Mielőtt bejött volna a házukba, kért tőlem egy kipát. Azt mondtam: „Ó, milyen jó, ha olyan szomszédja van az embernek, aki kipát visel.”

Azt felelte: „Én nem vagyok vallásos, de azt mondják: ha Rómában jársz, viselkedj úgy, mint a rómaiak.” Tovább beszélgettünk, és megkérdeztem, mit szól az Izraelben történetekhez.

Azt mondta: „Bármit megtennék Izraelért.”

„Van itt valami, amit megtehet, és nem is nagy dolog” – feleltem. Elmondtam neki, amit a Rebbe mondott a háború előtt, hogy a zsidó férfiak tegyék fel a tfilint, mert az majd semlegesíti az ellenség törekvéseit. Azt felelte: „Én szolgáltam az izraeli haderőben, és bármit megtennék érte, de ezt nem, a tfilint nem.”

Valamivel később a lányom, Henya érkezett meg a kislányával. Én bátorítottam őket, hogy menjenek át a szembeszomszédhoz, és beszélgessenek el vele. Amikor meglátta őt, azt mondta a szomszéd: „Micsoda szép gyereke van!” Henya megkérdezte, van-e gyereke, mire ez volt a válasz: „Kérdezze meg a feleségtől.” Henya bement, megismerkedett az asszonnyal, aki elmesélte neki az egész szomorú történetet. A férjének volt már egy házassága, de az első feleség meghalt, éspedig állapotosan, a magzattal együtt.

A férj össze volt törve, majd négy évvel később újra megházasodott. Azóta szeretnének gyereket, és bár többször is tengerbe esett az asszony, minden alkalommal elvetélt. Már elvesztették a reményt, hogy lehet gyermekük.

Három hónap telhetett el, és az asszony várandós volt, ez alkalommal sikerrel hordta ki a gyermeket. Kislányt.

Néhány nappal a szülés után a férj egy gyönyörű pár tfilin birtokában keresett fel bennünket, és megkérte a fér-

Sula Kazen rebbecen és férje, Zalmán Kazen rabbi – emléke legyen áldott – a Chábád kiküldöttei voltak az ohioi Clevelandben, 1953-tól. Az interjú 2009 márciusában készült.

Hanya azt mondta az asszonynak: „Ott van a Rebbe New Yorkban, miért nem kérnek tőle áldást?” De az asszony hallani sem akart róla. Henya azonban nem tágított, és végül azt mondta neki az asszony, hogy beszéljen a férjével. A férj, meglepetésre, nem volt ellene a dolognak. „Ki tudja, hátha segít, miért is ne?” Henya megírta a levelet a Rebbének az ő nevükben. A Rebbe ezt felelte: „Orvosokról ír és arról, hogy ők mit mondanak lehetetlennek, hogy nem lesz gyermek, mert ilyen és olyan egészségügyi probléma van... A zsidó ember fölötte áll a természetnek. Jelentsétek a jó hírt időben.”

Mikor ezt a levelet megkaptuk, azt mondtam a férjnek: „Mázel tov! Mázel tov!”

Rám meredt: „Magának elment az esze?!” – kérdezte hitetlenkedve. Mondom: „Hát nem hiszi el?” Azt felelte: „De igen, de nem úgy, mint maga.” „Ez már elég. Ha elhiszi, meglesz az a gyerek.”

jemet, mutassa meg, hogy kell feltenni. Aztán rendelt tfilint a rokonainak is – sógorának és apósának, végül minden barátjának.

Később azt mondta nekem: „Ez a gyerek a Rebbe gyereke. Megvárom az első születésnapját, és utána elvisszük a kislányt a Rebbéhez.”

Időközben közeledett a peszách, és a gyermekeim nálunk készültek eltölteni az ünnepet. Minden gyerek és unoka pedig nem fért el a házban, úgyhogy a szomszéd meginvitálta őket magukhoz. Megköszöntem, de hozzátettem: „Kóser háztartásra lesz szükségük.” Úgy döntöttek tehát az asszonnyal, hogy a házat kóserre teszik a peszáchra, de a peszách elmúltával más egyeből micvát nem tartottak meg.

Egy éves volt a kislány, amikor elvitték New Yorkba, és magánkihallgatáson fogadta őket a Rebbe. A Rebbe megpróbálta meggyőzni őket, hogy tartsák meg szombatot, tartsanak kóser háztartást, és tartsák meg a

családi tisztaság szabályait. De nem győzte meg őket.

Akkor azt mondta nekik: „Ha legalább a családi tisztaság szabályait megtartjátok, megígérem, hogy ennek a kislánynak lesznek még öcsikéi és húgocskái.”

Erre már rábólintottak. Egy kis idő múlva az asszony újra gyermeket várt, ezúttal fiút. Később újabb áldást kapott a Rebbétől, és ikreket szült.

Bizonyos értelemben az összes többire igaz kellett legyen, amit az első gyerekről mondott a férj, tudniillik hogy a Rebbe gyermeke, ugyanis ma minden gyermekük és unokájuk lubavicsi chászid.

Mrs. Sula Kazen

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el: www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség Száműzetésben az Örökkévaló

Száműzetésbe kergették a Teremtőt. Kijelentették, hogy túl más, túl szent és transzcendens, hogysem e világhoz tartozzék. Elhatározták, hogy Ő nem része a mindennapinak, a dolgok megszokott rendjének. Ezzel kiűzték Őt az Ő Kertjéből, az ima és a meditáció világába, a szentélyekbe és a remeték elzárt lakhelyeire. A Teremtőt száműzetésre ítélték, Teremtését pedig sötét, hideg börtönbe zárták. Ő pedig könyörög: „Engedjeteek vissza a kertembe, oda, ahol örömet letem a kezdetek kezdetén.”

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

Rejtvény

Eheti:

Mely négy fontos alapelv szerepel ebben a szakaszban? Minek a lehetőségét villantja meg Mózes?

Múlt heti:

Mit jelent a bikurim? Gyümölcsök zsengejéből (*bikurim*) vinni a Szentélybe. Mire emlékezteti Mózes a népet? Mózes emlékezteti a népet, hogy ők Isten választott népe, és hogy ők is az Örökkévalót választották maguknak.

Imaidők

Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Hétköznap: 8.00: Reggeli ima
Szerda:

18:45: Délutáni-esti ima
(a Keren Or-ban)

Péntek este:

18:30: Hetiszakasz tanulás

19:00: Minchá,

utána Kábalát Sábát

Szombat:

8.45: Hetiszakasz tanulás

9:15: Reggeli ima, majd kidus

18:40: Délutáni ima, majd
szeudá slisit

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Hétfő-péntek

(munkanapokon):

6.30: Reggeli ima

Péntek este:

19.00: Tanulás

19.30: Esti ima, majd kidus

Szombat: 9.30: Tanulás

10.00: Reggeli ima, majd kidus

Bár micvá elhalasztva – 71 évvel

A kis *Arányi Gyuri* nagyon képzült a bár micvójára, éppúgy, ahogy minden zsidó fiú. Március 25-re volt kitűzve a nagy nap, amikor életében először a Tórához hívják. Ám a bár micvót egy március 19-én bekövetkezett történelmi fordulat akadályozta meg: bevonultak a németek.

1944-et írtak ekkor, és *Arányi Györgyöt*, a B14507-es számú foglyot Auschwitz és Dachau pokla avatta férfit. Szinte egyedülként élte túl családjából a Holokauszt borzalmait, hihetetlen bátorsággal a halálmenetből szökött meg, amikor egy felettük elszálló amerikai gép elterelte őrei figyelmét.

Végül visszatért Magyarországra és az évek teltek-múltak. 2015 májusában találkozott *Köves Slomó* rabbival, akinek kárpótlási ügyekben kérte se-

gítségét. A beszélgetés, a régi dokumentumok, fényképek nézegetése közben felmerült az elmaradt bár micvó ügye is,

és a rabbi kérdésére *Arányi* úr elmondta: soha nem adta fel a vágját, hogy egyszer elmondhassa a megtanult áldásokat, hogy egyszer pótolhatja az elmaradt bár micvóját.

Ekkor tette fel először a tfilint, ami után hónapokig tartó tanulás és felkészülés következett. Eközben derült ki, hogy a hetven éve tanult áldásokra a mai napig emlékszik. És 2015. szeptember 7-én megtörténhetett, amire 71 éve várt: életében

először a Tórához járulhatott, és felolvashatott belőle. Az Óbudai zsinagóga közössége megindultan hallgatta *Arányi* urat, *Jichák ben Áront*, akinek – kántor és operaénekes felmenőinek hála – csodálatos énekhangja van.

Köves rabbi a bár micvót követően tartott ünnepségen szeretettel köszöntötte „tanítványát”, és felidézte *Jichák* ősapánkat is, akinek *Arányi György* a nevét viseli. *Jichák* akkor született, amikor már mindenki lemondott róla, hogy az idős *Ábrahámnak* és *Sárának* gyermeke legyen. Ugyanígy a bár micvó „fiú”, *Jichák ben Áron*, családjának szinte egyedüli túlélőjeként megmutatta: nem szabad feladni az álmainkat, akkor sem, ha már mindenki lemondott róluk: sosem késő pótolni egy elmulasztott micvát.

A rabbi válaszol!

Tiszta tűz és a szent szombat fénye

Kedves Rabbi!

Néhány hete láttam, hogy van ahol szokás, hogy hávdálá után mindenki belemártja a kisujjait a kiömlött borba, és egy kicsit a szemére, fülére és a zsebeibe ken. Mi ennek a szokásnak a lényege, és mennyire elterjedt? Csak askenazi zsidók csinálják, vagy mások is?

Köszönöm, Miklós

Kedves Miklós!

A szokás alapja, hogy a szombatot lezáró gyertya fényének utolsó „tartálya”, a bor, amelyben eloltottuk a gyertyát, jó

szerencsét, jó ízeket, sok pénzt, kellemes érzéseket hoz.

A *Sulchán Áruch* (*Orách Chájim* 296:1.) írja, hogy szokták a bort az arcra kenni, ezzel „mutatva a micva iránti szeretetet”. Lehet, hogy ez kapcsolódik ahhoz is, ami említve van (*Mágen Ávrahám, Orách Chájim* 271:23.), hogy aki a kidus bort a szemére teszi, az annak egészségére szolgál. Érdekes, hogy csak a hávdálá bor szokása terjedt el, míg a kidus boré nem.

Láttam már olyanokat, akik más testrészekre is kennek, il-

letve hintenek a zsebeikbe egy-egy csöppet, hogy az mindig tele legyen sok jóval, de nem vagyok biztos ennek pontos forrásában, illetve, hogy létezik-e ennek forrása.

Még egy érdekes szokás, hogy a hávdálá lángjainak fényénél megnézzük az ujjaink végét. Ennek a szokásnak az az alapja, hogy a tiszta tűznek, és a szent szombatnak fénye és kisugárzása alatt töltjük a hat munkanapot, melyet dolgozó kezeink vége jelképez.

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: (+36-1-268-0183)

www.zsido.com / info@zsido.com

Felelős kiadó: **Oberlander Báruch** rabbi

Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

Szerkesztő: **Golubovics Martina**

Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**

ISSN 1416-4604

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza.

Kérjük ne dobja el!

Meg jelenik az
**Egységes Magyarországi Izraelita
Hitközség** támogatásával.

